

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Миколаївський національний аграрний університет
Освітня програма	37354 Менеджмент
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	073 Менеджмент

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Миколаївський національний аграрний університет
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	37354
Назва ОП	Менеджмент
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	073 Менеджмент
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Пирог Ольга Володимирівна, Орлик Михайло Васильович, Маслак Ольга Іванівна (керівник)
Залучений представник роботодавців	<i>не застосовується</i>
Дати візиту до ЗВО	15.07.2020 р. – 17.07.2020 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП <https://www.mnau.edu.ua/files/faculty/men/onp/vidomosti.pdf>

Програма візиту експертної групи <https://www.mnau.edu.ua/files/home/programa.pdf>

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

ОП «Менеджмент» є актуальною, збалансованою, унікальною та перспективною у контексті врахування сучасних вимог ринку праці та інтересів стейкхолдерів; узгоджується зі стратегією розвитку МНАУ. Структура та зміст ОП розроблені у відповідності до Національної рамки кваліфікації. Контекст реалізації ОП урахує тенденції розвитку спеціальності, ринку праці та галузі. Інформація про освітню програму є у відкритому доступі, визначеними, чіткими та зрозумілими є правила визнання результатів навчання. Зміст, форми та методи навчання дозволяють досягти заявлених у освітньо-науковій програмі цілей та програмних результатів навчання. Забезпечена можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії та соціальних навичок здобувачів ЗВО. Практична підготовка здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти в МНАУ спрямована на отримання компетентностей, які мають стати корисними в професійній діяльності. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти є доволі чіткими та зрозумілими. Наразі відбувається процес імплементації політики академічної доброчесності у внутрішню культуру якості. Викладачі, задіяні у реалізації ОП, в цілому мають відповідну академічну та професійну кваліфікацію. Освітнє середовище та матеріальні ресурси загалом дозволяють досягти визначених ОП цілей та програмних результатів навчання. Внутрішнє забезпечення якості ОП знаходиться у постійному розвитку та удосконаленні. Реалізація ОП базується на засадах прозорості та публічності. В університеті створені необхідні організаційно-правові передумови для інтернаціоналізації освітньої та наукової діяльності в процесі реалізації ОП. Великого значення в ХХІ ст. має проблема швидкого обміну та донесення інформації до усіх стейкхолдерів навчального процесу, для реалізації даних потреб в ЗВО створено потужний web- ресурс. Таким чином, ОП та освітня діяльність за цією програмою в цілому відповідають усім критеріям Додатку до Положення про акредитацію ОП з недоліками, які є несуттєвими (загальний рівень В).

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Цілі ОП «Менеджмент» відповідають Концепції розвитку та місії МНАУ. Надання можливості зацікавленим сторонам надати свої пропозиції щодо вдосконалення ОП. Постійна співпраця з здобувачами вищої освіти, роботодавцями та реагування на їх пропозиції щодо удосконалення ОП. Системна робота гаранта та комітету ОП щодо удосконалення ОП. Структура та зміст ОП, навчальні плани розміщені у вільному доступу на сайті МНАУ. ОП відповідає вимогам підготовки здобувачів, визначеним постановою КМУ № 261 від 23.03.2016 р. «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)». ОП складається з ОК, які відповідають предметній області та сприяють досягненню цілей та ПРН. Структура ОП передбачає можливість для здобувачів формувати індивідуальну освітню траєкторію. ОП та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності. Використання внутрішньої навчально-методичної системи МНАУ на основі платформи Moodle та он-лайн платформи Zoom, які допомагають ефективно здійснювати освітню та дослідницьку діяльність на ОП, особливо під час пандемії Covid-19. Робочі програми з навчальних дисциплін, що передбачені навчальним планом ОП, розміщені у вільному доступу на сайті МНАУ, також впровадження силабусів з навчальних дисциплін як форми інформування здобувачів вищої освіти про зміст та правила навчання і викладання. Високий рівень наукової активності здобувачів, що є важливим практичним елементом застосування soft skills аспірантами. Високий рівень публічності забезпечує одночасно інформаційні вимоги усіх стейкхолдерів. В ЗВО формовані чіткі вимоги до оцінювання знань здобувачів та якості освітнього процесу. В ЗВО розроблено та впроваджено систему з виявлення та запобігання конфліктних ситуацій. МНАУ забезпечує та популяризує політику доброчесності в освітньому середовищі. Високий рівень матеріальної забезпеченості бібліотеки. Високий рівень забезпеченості мультимедійними засобами навчання. Наявність інформаційних технологій для забезпечення студентоцентрованого підходу у забезпеченні освітнього процесу. Хороший стан гуртожитків та автономність системи підігріву води та опалення. Зручний гарно оформлений веб-сайт ЗВО з власною пошуковою системою дає змогу швидко отримати необхідну інформацію. Своєчасно оновлена інформація веб-сайт ЗВО. Канал зворотного веб-сайт МНАУ зв'язку дає змогу всім стейкхолдерам залишити відгуки та пропозиції щодо поліпшення ОП. Наявність чітких і зрозумілих правил для вступу на навчання, які враховують особливості ОП. Наявність у НПП публікацій у виданнях, які включені до баз Scopus та Web of Science, їх участь у міжнародних проектах. В цілому відповідність викладачів групи забезпечення вимогам академічної та професійної кваліфікації. Готовність роботодавців долучатися до участі у навчальний процес. Існування процедур щодо оновлення ОП.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

В ОП та у відомостях про СО недостатньо висвітлено її унікальність. Матриці відповідності «програмні компетентності – компоненти освітньої програми» та «програмні результати навчання (ПРН) – компоненти освітньої програми» і структурно-логічні схеми відсутні в ОП 2017 р., 2018 р., 2019 р. На ОП «Менеджмент» застосовують індивідуальні опитування здобувачів вищої освіти щодо пропозицій та рекомендацій розвитку ОП через невелику кількість здобувачів вищої освіти. Структурно-логічна схема у вигляді таблиці не відображає взаємозв'язок між освітніми компонентами та не дає можливість об'єктивно відстежити логіку вивчення навчальних дисциплін. Має місце невідповідність внутрішніх положень МНАУ щодо практичної підготовки аспірантів в частині обсягу годин та кредитів. Сукупність форм і методів навчання і викладання за ОП «Менеджмент» представлено в табл. з відомостей про самооцінювання, проте до них майже не включено інтерактивні методики, які є не досить поширеними на ОП «Менеджмент». У робочих програмах з навчальних дисциплін, що передбачені навчальним планом ОП «Менеджмент», у розділі «Рекомендована література» майже відсутні наукові праці науково-

педагогічних працівників МНАУ, рекомендуються застарілі наукові праці та відсутня іноземна література. Рекомендована література (базова та допоміжна) у робочій програмі з обов'язкової навчальної дисципліни «Реєстрація прав інтелектуальної власності» не відповідає змісту навчальної дисципліни. Активізувати роботу щодо академічної мобільності здобувачів ОНП «Менеджмент» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти в МНАУ. Рекомендуємо поглибити роботу в напрямку підготовки силабусів. Рекомендуємо в розділі «НАУКА» на сайті ЗВО зробити посилання на Робочі програми та Силабуси, щоб здобувачі могли мати більше інформації про склад наукових дисциплін із вибіркового компоненту до моменту їх вибору. Рекомендуємо звернути увагу на питання інклюзивності, та посилити роботу у цьому напрямку.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Концепція розвитку Миколаївського національного аграрного університету (МНАУ) на період 2016-2022 рр. розміщено на сайті за посиланням <https://www.mnau.edu.ua/files/home/kr20162022.pdf> та містить місію ЗВО, пріоритети розвитку та вектори розвитку основних напрямів діяльності ЗВО. Місія МНАУ «спрямована на підвищення якості надання освітніх, наукових, консультаційних та інноваційних послуг з метою виховання нового покоління фахівців для забезпечення розвитку, підвищення рівня інноваційності галузей економіки, покращення соціально-екологічного середовища регіону й держави» (с. 5-6 Концепції розвитку). Відповідно до Концепції розвитку, у 2018 р. МНАУ було здійснено сертифікацію за ДСТУ ISO 9001:2009, що передбачає системне забезпечення функціонування та підтримання системи управління якістю ЗВО. ОНП «Менеджмент» є складовою частиною реалізації Концепції розвитку МНАУ: комплексу безперервної освіти, єдиної системи підготовки, перепідготовки й підвищення кваліфікації кадрів. ОНП «Менеджмент» спрямована на «підготовку висококваліфікованих науковців і науково-педагогічних кадрів у галузі знань управління та адміністрування зі спеціальності «Менеджмент» шляхом здійснення наукових досліджень і отримання нових або практично спрямованих результатів, а також підготовки і захисту наукових досягнень (дисертацій)» (ОНП «Менеджмент» 2017 р., що розміщено на сайті МНАУ за посиланням: <https://www.mnau.edu.ua/files/faculty/men/onp/onp/onp-073-2017.pdf>). Отже, цілі ОНП «Менеджмент» відповідають Концепції розвитку МНАУ. Науково-педагогічні працівники та здобувачі вищої освіти спільно реалізують Концепцію розвитку та місію МНАУ, оскільки активно задіяні до наукової, соціальної та громадської діяльності, що було підтверджено на зустрічах 3 та 4, відкритій та резервній зустрічах.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Взаємодію із зацікавленими сторонами у МНАУ було підтверджено за результатами зустрічей 1,4,5 та резервної зустрічі. Для зацікавлених сторін ОНП «Менеджмент» було створено можливість подати пропозиції (шляхом надсилання на електронну скриньку гаранта ОНП: <https://www.mnau.edu.ua/faculty-men/onp-men/>) при громадському обговоренні проекту ОП на 2020р. (<https://www.mnau.edu.ua/files/faculty/men/onp/onp/onp-073-2020r.pdf>). Здобувачі вищої освіти, які навчаються на ОНП, приймають участь у засіданнях комітету ОНП та кафедр: публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки; економіки підприємств), у відкритих опитуваннях та анонімних анкетувань. Так, здобувачка ОНП 2018р. вступу Поточилова І.С. була включена в якості представника від студентського самоврядування до складу комітету ОНП «Менеджмент» (витяг з протоколу №3 засідання кафедри економіки підприємств від 17.10.2019р.) та приймала участь в засіданні цього комітету, запропонувавши внести в ОНП та навчальний план ОК «Academic writing» (протокол №1 засідання комітету ОНП «Менеджмент» від 12.11.2019р.) (<https://drive.google.com/drive/folders/1bC1jdUgeLmmV8sokYLxDbcRzxTUVJB->). За результатами зустрічей зі здобувачами (зустріч 4) та завідувачем аспірантури (зустріч 8) було підтверджено факт проведення відкритих опитувань та анонімних анкетувань з метою врахування їх зауважень та пропозицій при внесенні змін та удосконаленні ОНП «Менеджмент» (результати опитування додаються). Типова анкета для здобувачів вищої освіти третього рівня розміщено за посиланням: <https://docs.google.com/forms/d/1k-EzLEtPUki64GigioU8Vnn6OMDwiNhQ9fizEY2OnM/edit>. Представники академічної спільноти (зустріч 5) підтвердили свою участь у процесі формування та удосконалення ОНП. Так, викладачі приймають участь в засіданні комітету ОНП «Менеджмент»: д.е.н., проф. Ключан В.В. запропонував скорегувати окремі розділи ОП відповідно до закону України «Про вищу освіту» та Національної рамки кваліфікації; д.е.н., проф. Банева І.О. –

внести зміни до освітніх компонентів ОНП «Менеджмент» з метою забезпечення набуття додаткових soft skills (протокол №1 засідання комітету ОНП «Менеджмент» від 12.11.2019р.) (<https://drive.google.com/drive/folders/1bC1jdUgeLmmV8sokYLxDbcRxxzTUVJB->). Пропозиції роботодавців (Миколаївська обласна державна адміністрація (Потриваєв І.І.); Головне управління Пенсійного фонду України в Миколаївській області (Кондрат О.Я.); Миколаївське управління Головного управління ДПС Миколаївської області (Купчишина О.А.); Миколаївський обласний центр зайнятості (Оборонько Д.М.); Головне управління статистики у Миколаївській області (Цуркан Н.В.)) були враховані під час формування та удосконалення освітньої складової ОНП «Менеджмент», що підтверджено рецензіями (додані до відомостей про самооцінювання) та за результатами зустрічі 5. Всі роботодавці відзначили високий рівень підготовки випускників МНАУ та наявність в них soft skills, добре структуровану ОП та постійну співпрацю з гарантом ОНП «Менеджмент».

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Аспірантура у МНАУ функціонує з 1991 р., двічі (у 2003 р. і 2007 р.) пройшла перереєстрацію, також активно здійснює діяльність спеціалізована вчена рада Д 38.806.01 у МНАУ за спеціальностями 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством», 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» (сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство) та 08.00.05 «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка». Цілі та програмні результати навчання (ПРН) ОНП «Менеджмент» враховують регіональний, галузевий контекст та відповідають сучасним тенденціям розвитку спеціальності та ринку праці. З відомостей СО зрозуміло, що галузевий та регіональний контексти ОНП «Менеджмент» полягає у високому попиту на ринку праці в Миколаївській області висококваліфікованих менеджерів та науковців, що відповідає стратегічній цілі «Конкурентоспроможна економіка на основі інноваційного та високотехнологічного розвитку» Проекту Стратегії розвитку Миколаївської області на 2021-2027 роки, що зазначав ректор МНАУ, проф. Шибанін В.С. під час зустрічі 2 та відзначали роботодавці на зустрічі 5. Здобувачі вищої освіти і науково-педагогічні працівники під час зустрічей 3 і 4 підкреслювали, що ОНП «Менеджмент» відповідає тенденціям розвитку спеціальності: такі дисципліни, як: «Сучасні інформаційні технології у науковій діяльності», «Спеціальні інформаційні системи і технології», «Реєстрація прав інтелектуальної власності», «Іноземна мова за професійним спрямуванням» забезпечують інтеграцію українських фахівців у європейський і світовий простір. Також оновлюється тематика наукових досліджень за ОНП «Менеджмент»: у 2019 р. було оновлено та розширено напрями наукових досліджень з метою наближення до світових тенденцій у сфері управління (протокол № 1 засідання комітету ОНП «Менеджмент» від 12.11.2019 р.) (документ розміщено <https://drive.google.com/drive/folders/1bC1jdUgeLmmV8sokYLxDbcRxxzTUVJB->). Під час резервної зустрічі гарант ОНП «Менеджмент», проф. Котикова О.В. вказала, що при проектуванні ОНП у 2016 р. було враховано досвід функціонування освітніх програм з менеджменту як українських ЗВО (Київського національного університету імені Т. Шевченка, НУ «Києво-Могилянська академія», Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, ОНУ ім. І.І. Мечникова, Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського), так й закордонних ЗВО (United Nations University, Babraham Institute, University of Groningen), що й зазначено у відомостях СО. В ОНП та у відомостях про СО недостатньо висвітлено її унікальність.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Стандарт вищої освіти за спеціальністю «Менеджмент» для третього (освітньо-наукового) рівня відсутній. В ОНП «Менеджмент» 2017 р., що було прикріплено до відомостей про самооцінювання, були відсутні матриці відповідності «програмні компетентності – компоненти освітньої програми» та «програмні результати навчання (ПРН) – компоненти освітньої програми», що не давало можливості перевірити чи відповідають ПРН вимогам Національної рамки кваліфікацій (НРК) для відповідного рівня. Гарантом ОНП «Менеджмент», проф. Котикова О.В. було надано відповідні матриці (документ розміщено <https://drive.google.com/drive/folders/1bC1jdUgeLmmV8sokYLxDbcRxxzTUVJB->). Отже, за результатами співставлення можна стверджувати, що визначені робочою групою факультету менеджменту МНАУ програмні результати навчання відповідають дескрипторам НРК для 9 кваліфікаційного рівня.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

1. Цілі ОНП «Менеджмент» відповідають Концепції розвитку та місії МНАУ. 2. Надання можливості зацікавленим сторонам надати свої пропозиції щодо вдосконалення ОНП «Менеджмент». 3. Постійна співпраця з здобувачами вищої освіти, роботодавцями та реагування на їх пропозиції щодо удосконалення ОНП «Менеджмент». 4. Системна

робота гаранта та комітету освітньо-наукової програми «Менеджмент» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти щодо удосконалення ОНП «Менеджмент» з метою її покращення та підвищення якості ОНП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

1. В ОНП та у відомостях про СО недостатньо висвітлено її унікальність. 2. Матриці відповідності «програмні компетентності – компоненти освітньої програми» та «програмні результати навчання (ПРН) – компоненти освітньої програми» і структурно-логічні схеми відсутні в ОНП 2017 р., 2018 р., 2019 р. 3. На ОНП «Менеджмент» застосовують індивідуальні опитування здобувачів вищої освіти щодо пропозицій та рекомендацій розвитку ОНП через невелику кількість здобувачів вищої освіти (загальна кількість здобувачів вищої освіти ОНП «Менеджмент» 3 особи). Рекомендації: 1. Сформулювати унікальність ОНП «Менеджмент» відповідно до власних наукових напрямів та досліджень МНАУ та є пріоритетними для Миколаївської області. 2. Розробити матриці відповідності «програмні компетентності – компоненти освітньої програми» та «програмні результати навчання (ПРН) – компоненти освітньої програми» і структурно-логічні схеми та доповнити ОНП 2017 р., 2018 р., 2019 р. 3. Доцільно здійснювати системні анонімні опитування та анкетування здобувачів вищої освіти ОНП «Менеджмент», використовуючи сучасні технології.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Освітньо-наукова програма «Менеджмент» загалом відповідають критерію В з недоліками (за пп. 1.3 і 1.4), що не є суттєвими.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Обсяг освітньої складової ОНП «Менеджмент» у кредитах ЄКТС складає 60 кредитів, що відповідає вимогам законодавства. Відповідно до постанови КМУ № 261 від 23.03.2016 р. «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», ОНП «Менеджмент» включає 4 компоненти: 1) освітня складова, що формує знання зі спеціальності 073 «Менеджмент», за якою здобувач вищої освіти проводить дослідження – 27 кредитів (45% від загального обсягу освітньої компоненти), з яких обов'язкова частина – 12 кредитів (20% від загального обсягу освітньої компоненти) та вибіркова частина – 15 кредитів (25%); 2) освітня складова, що формує загальнонаукові (філософські) компетентності, - 6 кредитів (10%); 3) освітня складова з набуття універсальних навичок дослідника – 12 кредитів (20%); 4) освітня складова, що формує мовні компетентності іноземною мовою – 7 кредитів (11,6%). Також освітньою складовою (обов'язкова частина) ОНП «Менеджмент» передбачено цикл практичної підготовки (4 кредити – 6,7%) (з 2020 р. - 8 кредитів (13,4%)). Обсяг кредитів, що відводиться на дисципліни за вибором здобувачів вищої освіти, складає 15 кредитів (25% від обсягу освітньої компоненти), що відповідає нормі закону України «Про вищу освіту». Експертною групою встановлено, що ОНП «Менеджмент» відповідає вимогам підготовки здобувачів, визначеним постановою КМУ № 261 від 23.03.2016 р. «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)».

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

У ОНП «Менеджмент» 2017 р., яка була додана до відомостей про СО та представлено на сайті МНАУ за посиланням: <https://www.mnau.edu.ua/faculty-men/onp-men/>, відсутня структурно-логічна схема. Гарант ОНП «Менеджмент» надала структурно-логічну схему до ОНП «Менеджмент» 2017 р. (документ розміщено <https://drive.google.com/drive/folders/1bC1jdUgeLmmV8sokYLxDbcRxxTUVJB->). Освітні компоненти (ОК) в ОНП «Менеджмент» 2017 р. структуровані відповідно до вимог постанови КМУ № 261 від 23.03.2016 р. «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих

навчальних закладах (наукових установах)» та відповідають нормам цієї постанови. У проекті ОНП «Менеджмент» 2020 р. також дотримано вимоги цієї постанови. Структурно-логічна схема 2017 р. сформована у вигляді таблиці з розбиттям навчальних дисциплін за семестрами та роками навчання. Однак, структурно-логічна схема у вигляді таблиці не відображає взаємозв'язок між ОК та не дає можливість об'єктивно відстежити логіку вивчення навчальних дисциплін. Зміст ОНП «Менеджмент» 2017 р. має чітку структуру, оскільки є структурованою у контексті загального часу навчання, а також змістовно, що й представлено в ОНП. ОК за структурою поділяються на нормативні (41 кредит – 68,3% від загального обсягу ОК) та вибіркові (15 кредитів – 25%) навчальні дисципліни. До нормативних навчальних дисциплін віднесено цикл практичної підготовки (педагогічна практика) (4 кредити – 6,7%). Практична підготовка здобувачів вищої освіти ОНП «Менеджмент» регулюється «Положенням про педагогічну практику аспірантів у МНАУ» (<https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/072.pdf>). За результатами вивчення табл. 3 відомостей про СО, матриць відповідності «програмні компетентності – компоненти ОП» та «ПРН – компоненти ОП» та робочих програм навчальних дисциплін (табл. 1 відомостей про СО та на сайті МНАУ за посиланням: <https://www.mnau.edu.ua/faculty-men/onp-men/>) дають підстави стверджувати, що змістовне наповнення обов'язкових (нормативних) ОК сприяють досягненню ПРН та цілей ОНП «Менеджмент». ПРН корелюють із компетентностями, які забезпечуються навчальними дисциплінами.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

ОНП «Менеджмент» складається з освітніх компонентів, які відповідають предметній області спеціальності та мають зв'язок з предметною сферою спеціальності. Освітні компоненти циклу загальнонаукової підготовки (ОК 1 Філософія науки, ОК 2 Вступ до спеціальності «Менеджмент»), циклу спеціальної (професійної) підготовки та циклу дослідницької підготовки відображають найновіші здобутки наукових досліджень у галузі управління (ОК 7 Системний підхід використання методів математичного моделювання, ОК 8 Спеціальні інформаційні системи і технології), забезпечують можливість набутти компетентності з організації та викладання навчальних занять (ОК 10 Педагогіка вищої школи, ОК 4 Організація і проведення навчальних занять), презентації результатів досліджень (ОК 3 Сучасні інформаційні технології у науковій діяльності, ОК 9 Організація і методика проведення наукових досліджень) та управління науковими проектами (ОК 5 Управління науковими проектами).

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Структура ОНП «Менеджмент» передбачає можливість для здобувачів вищої освіти формувати індивідуальну освітню траєкторію. Вибіркові компоненти ОНП «Менеджмент» формуються в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти. В МНАУ формування індивідуальної освітньої траєкторії регулюється такими положеннями: (1) «Положення про порядок реалізації права на вибір навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти у МНАУ» (<https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/271.pdf>) - передбачено самостійне обрання вибірових компонентів навчального плану; (2) «Положення про порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у МНАУ» (<https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/040.pdf>) - регламентує створення індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти; (3) Положення про організацію освітнього процесу в МНАУ (п. 5.2.3) (<https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educationalprocess/258.pdf>). Під час зустрічі 4 зі здобувачами вищої освіти за ОНП «Менеджмент» та зустрічі 7 з представниками органів студентського самоврядування та/або товариства молодих вчених було підтверджено, що здобувачі вищої освіти знають механізм вибору освітніх компонентів релевантних для їх наукового дослідження. Здобувачі вищої освіти вказали, що обирають освітні компоненти з вибірового блоку на початку навчання; протягом навчання мають право змінити обрані дисципліни (але таких випадків не було на цій ОНП); вибір освітніх компонентів не обмежується лише тими, які зазначені в навчальному плані – здобувачів вищої освіти можуть обрати освітні компоненти з будь-яких освітніх програм та освітніх рівнів в МНАУ (с. 19 «Положення про порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у МНАУ», також з'ясовано під час зустрічей 1 та 4).

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Педагогічна практика є обов'язковою ОК навчального плану здобувачів вищої освіти та дозволяє сформувати у здобувачів необхідні фахові компетентності до педагогічної діяльності. Педагогічну практику аспіранти можуть проходити як на базі МНАУ, так і в інших ЗВО України. У процесі проходження педагогічної практики аспіранти повинні оволодіти основами науково-методичної та навчально-методичної роботи: навиками структурування та психологічно грамотного перетворення наукових знань в навчальний матеріал, систематизації навчальних та виховних задач; методами та засобами складання задач, вправ, тестів, різноманітними освітніми технологіями. Згідно з графіком освітнього процесу, який розміщено в навчальному плані ОНП 2017 р. (https://www.mnau.edu.ua/files/faculty/men/onp/nr/nr_2017.pdf), педагогічна практика (4 кредити – 120 год.) передбачена у 6 семестрі триває 4 тижні (1 тиждень становить 1 кредит). Згідно навчального плану ОНП 2020 р. (https://www.mnau.edu.ua/files/faculty/men/onp/nr/nr_2020.pdf), заплановано 2 види практики: (1) педагогічна

практика (4 кредити – 120 годин) передбачена у 6 семестрі триває 4 тижні; (2) науково-дослідницька практика з організації і методики проведення наукових досліджень (4 кредити – 120 годин) передбачена у 5 семестрі триває 4 тижні. Згідно наказу МОН України № 943 від 16.10.2009 р. «Про запровадження у вищих навчальних закладах України Європейської кредитно-трансферної системи» та листу МОН України № 1/9-119 від 26.02.2010 р. «Про методичні рекомендації щодо запровадження Європейської кредитно-трансферної системи та її ключових документів у вищих навчальних закладах», (1) тижневий бюджет часу на виконання індивідуального навчального плану становить 45 академ. год. (1,5 кредити); (2) навчальним складовим, які плануються в тижнях (практики та кваліфікаційні роботи), можна встановлювати 1,5 кредити за кожний тиждень. Під час зустрічі 1 та резервної зустрічі гарант ОНП пояснюючи розбіжність, посилалась на положення МНАУ: «Положення про педагогічну практику аспірантів у МНАУ» та «Положення про проведення практик студентів у МНАУ». У «Положенні про педагогічну практику аспірантів у МНАУ» зазначено, що загальний обсяг педагогічної практики складає 60 годин (с. 6); «Положенням про проведення практик студентів у МНАУ» встановлено «тривалість робочого дня студентів на навчально-допоміжних об'єктах навчального закладу під час виробничої практики становить 6 академічних годин, а на підприємствах - згідно з чинним законодавством» (с. 11). У робочій програмі з педагогічної практики для здобувачів ОП, яка додана до відомостей про СО, зазначено «на практику відведено 4 кредити (120 годин)». Отже, МНАУ доцільно узгодити між собою та оновити внутрішні положення про практичну підготовку аспірантів. На момент проведення акредитаційної експертизи досвіду проходження педагогічної практики здобувачами вищої освіти за ОНП «Менеджмент» не має (здобувач 3-го року навчання перебуває у відпустці по догляду за дитиною).

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Здобуття soft skills за ОП забезпечується проведенням наукових низки наукових конференцій, що поліпшує рівень наукової співпраці та розширення наукових зв'язків здобувачів третього освітнього рівня. Слід зазначити що в ЗВО значну увагу приділено вивченню іноземної мови при підготовці здобувачів різних рівнів підготовки <http://ua-news.mnau.edu.ua/2019/11/kursy-inozemnykh-mov.html>. В процесі інтерв'ювання здобувачі та гаранта, було встановлено що на базі університету здійснюється підготовка для здобуття знань з англійської мови для подальшого складання іспиту за рівнем B1 та B2 в закладах, що мають відповідні ліцензії. Для таких тренінгів також залучаються і волонтери <https://www.iatefl.org/>, носії мови з Британії та США <https://www.mnau.edu.ua/faculty-culture/kaf-foreign-languages/>. Для забезпечення позитивного впливу в формуванні моральних якостей серед здобувачів активно пропагуються ідеї волонтерства та донорства. Основну роль в цьому русі відіграє студпрофком та студентське самоврядування <https://www.mnau.edu.ua/stud/> Шляхом інтерв'ювання також було встановлено, що на базі університету також проводяться відкриті заняття у вигляді лекцій та круглих столів із залученням роботодавців. Проте дані заходи, на нашу думку, скоріше мають вплив на здобуття soft skills на рівні здобувачів бакалаврів та магістрів.

7. Зміст освітньої програми ураховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт відсутній. Присвоєння професійної кваліфікації здобувачам вищої освіти за ОНП «Менеджмент» не передбачено.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Обсяг ОНП «Менеджмент» та окремих освітніх компонентів відображає фактичне навантаження здобувачів, що визначено навчальним планом. Загальне навантаження за ОНП «Менеджмент» та навчальним планом 2017 р. становить 60 кредитів ЄКТС (1800 год.), з яких: обсяг аудиторних годин (лекції, практичні заняття, семінари, консультації, індивідуальні заняття) становить 990 год. (55% від загального навантаження) – 222 год. лекцій, 328 год. практичні заняття, семінари, 440 год. консультації, індивідуальні заняття; обсяг самостійної роботи – 810 год. (45% від загального навантаження). Такий розподіл передбачено необхідністю забезпечення конкретних компетентностей та ПРН. Співвідношення між обов'язковими та вибірковими компонентами ОНП «Менеджмент» 2017 р. наступний: обов'язкові ОК – 41 кредит ЄКТС (68,3%), вибіркові ОК – 15 кредитів ЄКТС (25%). Під час спілкування здобувачів вищої освіти (зустріч 4) не було отримано зауважень стосовно їх перевантаження під час самостійної роботи. Це підтвердило достатність обсягу аудиторної та самостійної роботи, передбачених в ОНП «Менеджмент».

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Підготовка здобувачів вищої освіти за ОНП «Менеджмент» за дуальною формою освіти в МНАУ не здійснюється.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

1. Структура та зміст ОНП «Менеджмент», навчальні плани розміщені у вільному доступу на сайті МНАУ. 2. ОНП «Менеджмент» відповідає вимогам підготовки здобувачів, визначеним постановою КМУ № 261 від 23.03.2016 р. «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)». 3. ОНП «Менеджмент» складається з освітніх компонентів, які відповідають предметній області та сприяють досягненню цілей та ПРН. 4. Структура ОНП «Менеджмент» передбачає можливість для здобувачів вищої освіти формувати індивідуальну освітню траєкторію. 5. ОНП «Менеджмент» та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

1. Структурно-логічна схема у вигляді таблиці не відображає взаємозв'язок між освітніми компонентами та не дає можливість об'єктивно відстежити логіку вивчення навчальних дисциплін. 2. Має місце невідповідність внутрішніх положень МНАУ щодо практичної підготовки аспірантів в частині обсягу годин та кредитів. Рекомендації: 1. Переглянути підхід до складання структурно-логічних схем, які мають відображати логіку вивчення навчальних дисциплін ОНП «Менеджмент». 2. МНАУ доцільно оновити внутрішні положення про практичну підготовку аспірантів. 3. Робочу програму з педагогічної практики для здобувачів ОНП «Менеджмент», яка додана до відомостей з самооцінювання, доцільно розмістити на сайті МНАУ в розділі ОНП «Менеджмент» (<https://www.mnau.edu.ua/faculty-men/onp-men/>).

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Освітньо-наукова програма «Менеджмент» загалом відповідають критерію В з недоліками (за п. 2.2), що не є суттєвими.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Ознайомившись зі звітом самооцінювання та провівши співбесіду зі здобувачами під час акредитаційної експертизи, експертною групою було встановлено, що правила прийому на навчання за ОНП є цілком прозорими, зрозумілими та публічними, що знаходить своє відображення на сайті приймальної комісії університету <https://pk.mnau.edu.ua/normative-documents/admission-rules/> Дискримінаційних обмежень чи привілеїв щодо вступу на навчання за даною ОНП не виявлено.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Провівши аналіз ОНП «Менеджмент» та правил прийому за нею, експертна група переконатась у тому, правила прийому цілком враховують особливості ОНП. На сайті приймальної комісії МНАУ https://pk.mnau.edu.ua/graduate/programy_ispitiv_do_aspiranturi/ зазначені Програми вступних іспитів до аспірантури та Питання для підготовки до іспитів. При розробленні програм вступних випробувань враховуються особливості ОНП. В той же час експертна група зазначає, що програма вступних іспитів за спеціальністю рекомендує дещо застарілу літературу (до 2012 року в тому числі і нормативно-законодавчу базу), а питання для підготовки до іспиту з дисципліни «Філософія» для вступу в аспірантуру

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Шляхом вивчення звіту самоаналізу та у спілкуванні зі здобувачами було встановлено, що визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО в МНАУ регламентується : Положенням про організацію освітнього процесу в МНАУ <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/258.pdf>, Положенням про навчання здобувачів вищої освіти та стажування (наукове стажування) аспірантів <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/231.pdf>, Положенням про порядок перезарахування результатів навчання у МНАУ <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/275.pdf> та ін.). Відповідно до зазначених документів перезарахування результатів навчання з навчальних дисциплін проводиться на підставі порівняння навчальних програм відповідного напрямку підготовки (спеціальності) та академічної довідки, яку надає учасник академічної мобільності. Перезараховуються повністю ті дисципліни, які за результатами навчання та кількістю кредитів ЄКТС (відмінність не більш як на 25 %) співпадають. Проте, на сьогоднішній день така практика на цій ОНП відсутня. Для забезпечення академічної мобільності у ЗВО діє “Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність” <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/272.pdf> . Під час співбесіди зі здобувачами ОНП було з'ясовано, що вони поінформовані про різного роду міжнародні проекти та гранти та приймають в них участь. Зокрема, Ірина Поточилова, здобувачка 2-го року навчання приймала участь у круглих столах відповідно до програми реалізації гранту Еразмус+ EFOSDAL (зокрема,) <http://ua-news.mnau.edu.ua/2020/05/efosdal.html>. У 2019-2020 навчальному році було заплановано участь Поточилової Ірини (аспірантка 2-о року навчання) в програмі академічної мобільності за програмою співпраці між МНАУ та з Університетом прикладних наук Вайєнштефан-Тріздорф (Німеччина) за програмами Erasmus+ Staff Mobility for Training Between Programme and Partner Countries та Internationaler Masterstudiengang Agrarmanagement. У зв'язку з пандемією Covid-19 реалізувати програму не було змоги. Відповідно до витягу з протоколу №11 засідання кафедри економіки підприємства від 24.04.2020р. до робочого плану 3-го року підготовки (індивідуальний план роботи аспіранта) Поточилової І.С. включено участь в академічній мобільності за програмою співпраці між МНАУ та з Університетом прикладних наук Вайєнштефан-Тріздорф (Німеччина) за програмами Erasmus+ Staff Mobility for Training Between Programme and Partner Countries та Internationaler Masterstudiengang Agrarmanagement (протягом 2020-2021 н.р. відповідно до графіку університету-бенефіціару проекту) або за програмою короткої стипендії в рамках написання дисертації Deutscher Akademischer Austauschdienst German Academic Exchange Service (DAAD) та у грантовому проекті Erasmus+ Jean Monnet Support to Associations (29.05.2020 року відповідно до плану заходів по проекту) <https://drive.google.com/drive/folders/1bC1jdUgeLmmV8sokYLxDbcRxxTUUVJB->.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок перезарахування результатів навчання у МНАУ (Розділ 3. Реалізація підходів до визнання результатів навчання здобутих у неформальній чи інформальній освіті) <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/275.pdf>. Експертною групою під час інтерв'ювання фокус групи зі здобувачів ОНП “Менеджмент” було встановлено, що вони проінформовані про практику визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. Прикладом такої практики може служити те, що при викладанні дисципліни «Організація і методика проведення наукових досліджень» за результатами успішного проходження курсу «Академічна доброчесність в університеті» в обсязі 1 години відеолекцій (викладач: Сергій Квіт, директор Центру забезпечення якості освіти Національного університету «Києво-Могилянська академія», доктор філологічних наук, PhD, професор НаУКМА) студентам Поточиловій Ірині та Камашеву Анатолію була зарахована тема «Методика збору наукової інформації» (сертифікати розміщено за лінком <https://www.mnau.edu.ua/faculty-men/onp-men/>).

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

1. Правила прийому на навчання за ОНП є цілком прозорими, зрозумілими та публічними та враховують особливості ОНП «Менеджмент» підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. 2. В МНАУ визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти та у неформальній освіті регламентуються нормативними документами та використовуються в навчальному процесі. 3. Для забезпечення академічної мобільності у ЗВО існує нормативні положення. Здобувачі даної ОНП приймають участь у проектах академічної мобільності та грантах.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

1. Активізувати роботу щодо академічної мобільності здобувачів ОНП «Менеджмент» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти в МНАУ. 2. Деяко застаріла рекомендована література до програми вступних іспитів до аспірантури на дану ОНП за спеціальністю. Рекомендуємо оновити програми вступних іспитів до аспірантури.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

ОНП «Менеджмент» в МНАУ має достатній рівень узгодженості з якісними характеристиками за підкритеріями критерію 3. Враховуючи комплексний підхід в оцінюванні, релевантність фактів їх контексту ОНП та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 3.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Методи та форми навчання, які використовуються науково-педагогічними працівниками на ОНП «Менеджмент», сприяють досягненню ПРН, що було з'ясовано під час спілкування з гарантом, науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти (зустрічі 1, 3 та 4). Інформація табл. 3 відомостей про самооцінювання дає підстави стверджувати, що переважно застосовуються традиційні методи і форми навчання: словесні (бесіда, пояснення, розповідь), практичні (ситуаційне завдання, практична робота), пояснювально-ілюстративні та дослідницькі методи. Здобувачі вищої освіти зазначали, що певна академічна свобода при трактуванні та вивченні дискусійних положень підтримується більшістю науково-педагогічними працівниками, що викладають на ОНП «Менеджмент» (зустріч 4). Під час зустрічей 1 та 3, гарант та науково-педагогічні працівники зазначали, що застосовується особистісно-орієнтована педагогічна технологія в умовах навчання у малих групах, що передбачає організацію навчання на основі врахування особливостей індивідуального розвитку, ставлення до аспіранта як до свідомого, самостійного, відповідального учасника освітнього процесу. Свідченням студентоцентрованого підходу та позитивною практикою, особливо за умов пандемії Covid-19, є можливість отримання та перевірки завдань для здобувачів доктора філософії дистанційно (використовуючи он-лайн платформу Zoom та внутрішню навчально-методичну систему на основі платформи Moodle). Гарант ОНП «Менеджмент», проф. Котикова О.В. надала результати опитувань здобувачів вищої освіти ОНП «Менеджмент», які підтверджують задоволеність здобувачів вищої освіти методами навчання і викладання (витяг з протоколу №3 засідання кафедри економіки підприємств від 17.10.2019 р.; витяг з протоколу №3 засідання кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки від 05.10.2018 р.; результати опитування здобувачів ступеня доктор філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент» 2018 р. – документи розміщені <https://drive.google.com/drive/folders/1bC1jdUgeLmmV8sokYLxDbcRxxTUVJB->). Таким чином, форми та методи навчання і викладання переважно сприяють досягненню заявлених у ОНП «Менеджмент» цілей та ПРН, також вони узгоджуються із студентоцентрованим підходом та принципами академічної свободи.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

У МНАУ запроваджено та використовуються декілька форм інформування здобувачів вищої освіти щодо цілей, змісту та ПРН, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих ОК: 1) робочі програми навчальних дисциплін, які розроблено відповідно до «Положення про порядок розробки та затвердження робочих програм з навчальних дисциплін у МНАУ» (<https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/282.pdf>), розміщені на сайті МНАУ у розділі ОНП «Менеджмент» за посиланням: <https://www.mnau.edu.ua/faculty-men/onp-men>. Також у МНАУ з 2020 р. запроваджуються силабуси, які мають бути розроблені відповідно до «Положення про силабуси навчальних дисциплін у МНАУ» (<https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/276.pdf>). Силабус з навчальної дисципліни «Організація і методика проведення наукових досліджень» розроблено та розміщено на сайті МНАУ за посиланням: <https://www.mnau.edu.ua/files/faculty/men/onp/rp/sylabus-ompond.pdf>. 2) усне ознайомлення викладачем на початку вивчення навчальної дисципліни; 3) розміщення навчально-методичного забезпечення

навчальних дисциплін на платформи Moodle: <https://moodle.mnau.edu.ua/>. Доступ є в кожного здобувача вищої освіти за ОНП «Менеджмент». Таким чином, здобувачі вищої освіти ОНП «Менеджмент» своєчасно отримують інформацію щодо цілей, змісту та ПРН, а також порядку та критеріїв оцінювання у межах навчальних дисциплін ОНП «Менеджмент», що було підтверджено під час зустрічей 3 та 4.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Дослідницький компонент включено й в освітній процес ОНП «Менеджмент» шляхом врахування науково-педагогічними працівниками тем наукових досліджень здобувачів вищої освіти ОНП «Менеджмент» під час оновлення робочих програм / розроблення силабусів, при підготовці до лекційних занять, розробленні завдань до практичних (семінарських) занять та завдань для самостійної роботи, що було зазначено під час зустрічей 3 та 4. Це можливе за рахунок навчання у малих групах (загальна кількість здобувачів вищої освіти ОНП «Менеджмент» 3 особи, тобто по 1 здобувачу на курсі). Серед обов'язкових освітніх компонентів ОНП «Менеджмент» є дисципліни, які акцентують увагу на науковій складовій підготовки фахівця: «Сучасні інформаційні технології у науковій діяльності», «Управління науковими проектами» та «Організація і методика проведення наукових досліджень». Також поєднання навчання і досліджень реалізується при виборі навчальних дисциплін з варіативної складової ОНП «Менеджмент», що дозволяє обирати ті навчальні дисципліни, які дозволяють здобути компетентності та ПРН у відповідності з тематикою дослідження здобувача.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

У відомостях про самооцінювання зазначено, що «перегляд та оновлення освітніх програм відбувається з урахуванням вимог державних стандартів освіти, професійних стандартів, висновків та пропозицій роботодавців при оцінці актуальності освітньої програми, її цілей, програмних результатів, компетентностей, а також з урахуванням Концепції розвитку Університету» (с. 12). Процедура перегляду та оновлення освітніх програм регулюється «Положенням про порядок розроблення, затвердження, моніторинг та перегляд освітніх програм у МНАУ» (<https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/269.pdf>); процедура розробки та затвердження робочих програм з навчальних дисциплін регулюється «Положенням про порядок розробки та затвердження робочих програм з навчальних дисциплін у МНАУ» (<https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/282.pdf>) та силабусів - «Положенням про силабуси навчальних дисциплін у МНАУ» (<https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/276.pdf>). Під час зустрічі 3, науково-педагогічні працівники зазначали, що щороку здійснюють перегляд та оцінювання змісту освітніх компонентів відбувається під час оновлення НМК дисциплін з урахуванням результатів моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм і, зокрема, отриманих від здобувачів освіти та інших стейкхолдерів побажань та зауважень. Робочі програми з навчальних дисциплін затверджені відповідно до зазначеного Положення та розміщені на сайті МНАУ у розділі ОНП «Менеджмент» за посиланням: <https://www.mnau.edu.ua/faculty-men/opr-men>. Мають визначену структуру, містять загальні та спеціальні (фахові, предметні) компетентності й ПРН відповідно до матриці відповідності «програмні компетентності – компоненти освітньої програми» та «програмні результати навчання (ПРН) – компоненти освітньої програми», також наведено рекомендовану літературу. Однак, незважаючи на функціонування наукових економічних шкіл в МНАУ та публікацію численних наукових праць науково-педагогічними працівниками МНАУ (табл. 2 відомостей про самооцінювання), у рекомендованій літературі навчальних дисциплін, що передбачені навчальним планом ОНП «Менеджмент», майже відсутні наукові праці науково-педагогічних працівників МНАУ, рекомендуються застарілі наукові праці та відсутня іноземна література. Хоча під час зустрічі 8 та огляду матеріальної бази МНАУ директор бібліотеки Пустова О.Г. наводила перелік новітніх навчальних посібників, які є в наявності в МНАУ. Доцільно звернути увагу на робочу програму з обов'язкової навчальної дисципліни «Реєстрація прав інтелектуальної власності», в якій ані базова, ані допоміжна рекомендована література не відповідає змісту навчальної дисципліни.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

В ЗВО є тісна співпраця за програмою ЕРАЗМУС+ <http://ua-news.mnau.edu.ua/2019/10/prezentatsiia-proektu-prohramy-erazmus.html>, <https://miletus.mnau.edu.ua/> але на сьогоднішній день за ОП «Менеджмент» серед здобувачів ще ніхто не скористався нею. Хоча здобувачі запевнили, що знають про таку можливість та один із здобувачів планує наступного року скористатися даною програмою, оскільки цього року діють певні обмеження через COVID-19 Для підвищення академічної мобільності і ЗВО діють курси з англійської мови Для таких тренінгів також залучаються і волонтери <https://www.iatefl.org/>, носії мови з британії та США <https://www.mnau.edu.ua/faculty-culture/kaf-foreign-languages/>. Для налагодження міжнародних зв'язків у ЗВО діє міжнародний відділ <https://int.mnau.edu.ua/>. ЗВО приймаю участь в наступних міжнародних організаціях: Британська Рада в Україні; Німецька служба академічних обмінів (DAAD); Рада міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX); Фонди ім. сенаторів Фулбрайта та Гамфрі, (Fulbright&Humphrey Foundation); Австрійська служба академічних обмінів (OAD);

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

1. Використання внутрішньої навчально-методичної системи МНАУ на основі платформи Moodle та он-лайн платформи Zoom, які допомагають ефективно здійснювати освітню та дослідницьку діяльність на ОНП «Менеджмент», особливо під час пандемії Covid-19. 2. Робочі програми з навчальних дисциплін, що передбачені навчальним планом ОНП «Менеджмент», розміщені у вільному доступу на сайті МНАУ, також впровадження силабусів з навчальних дисциплін як форми інформування здобувачів вищої освіти про зміст та правила навчання і викладання.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

1. Сукупність форм і методів навчання і викладання за ОНП «Менеджмент» представлено в табл. 3 відомостей про самооцінювання, проте до них майже не включено інтерактивні методики, які є не досить поширеними на ОНП «Менеджмент». 2. У робочих програмах з навчальних дисциплін, що передбачені навчальним планом ОНП «Менеджмент», у розділі «Рекомендована література» майже відсутні наукові праці науково-педагогічних працівників МНАУ, рекомендуються застарілі наукові праці та відсутня іноземна література. Рекомендована література (базова та допоміжна) у робочій програмі з обов'язкової навчальної дисципліни «Реєстрація прав інтелектуальної власності» не відповідає змісту навчальної дисципліни. Рекомендації: 1. Поширювати практику використання інтерактивних методик на ОНП «Менеджмент» під час лекційних та практичних (семінарських) занять. 2. При оновленні робочих програм та формуванні силабусів з навчальних дисциплін науково-педагогічним працівникам доцільно рекомендувати власні наукові праці (навчальні посібники, монографії, наукові статті), сучасну навчально-методичну літературу останніх років видання, яка є в бібліотечному фонді МНАУ, та іноземну літературу, до якої є вільний доступ, відповідно до змісту навчальної дисципліни. У робочій програмі з обов'язкової навчальної дисципліни «Реєстрація прав інтелектуальної власності» доцільно сформувати рекомендовану літературу (базову та допоміжну) відповідно до змісту навчальної дисципліни.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Освітньо-наукова програма «Менеджмент» загалом відповідають критерію В з недоліками (за пп. 4.1, 4.4), що не є суттєвими.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Порядок проведення контрольних заходів регулюється “Положенням про організацію освітнього процесу” <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/258.pdf> та “Положенням про порядок оцінювання здобувачів вищої освіти у Миколаївському національному аграрному університеті” <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/270.pdf> Для оцінювання знань здобувачів використовуються: поточний, проміжний та підсумковий семестровий контроль. У процесі інтерв'ювання здобувачів було встановлено, що на першому занятті з предмету, що вивчається викладачем пояснюється система оцінювання. Також починаючи з навчального 2019-2020 навчального року почали застосовуватися силабуси. Проте на сьогоднішній день ще не з усіх предметів силабуси розроблені. Слід також зазначити що з силабуси та робочі програми викладаються в системі moodle. Також однією з форм контрольних заходів є щорічна атестації здобувачів, де аспіранти звітують про свої наукові здобутки. Фіналізуючою стадією для отримання ступеню phd є публічний захист дисертаційного дослідження в одноразовій спеціалізованій раді.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

На сьогоднішній день відсутній стандарт вищої освіти для здобувачів третього рівня для спеціальності 073 Менеджмент <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti> Тому в форми атестації регламентуються Освітньо-науковою програмою “менеджмент”, що розроблено в ЗВО <https://www.mnau.edu.ua/files/faculty/men/onp/onp-073-2017.pdf>.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

На сайті ЗВО є у вільному доступі наступні документи, для ознайомлення з правилами проведення контрольних заходів та їх формами: “Положення про організацію освітнього процесу у МНАУ” <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/258.pdf>, Положень про порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у Миколаївському національному аграрному університеті СО 5.040.18-00.2017 <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/040.pdf>, Положення про порядок оцінювання здобувачів вищої освіти у Миколаївському національному аграрному університеті <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/270.pdf>, Положення про порядок звітування здобувачів наукового ступеня доктора філософії та доктора наук про виконання індивідуального плану наукової роботи у Миколаївському національному аграрному університеті <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/284.pdf> В ЗВО функціонує юридичний відділ, на котрий покладено функцію з виявлення та запобігання корупції. Вирішення конфліктних ситуацій і ЗВО регламентовано “Положенням про вирішення конфліктних ситуацій у Миколаївському національному аграрному університеті”, що є у загальному доступі на сайті університету за посиланням: <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/281.pdf> У процесі інтерв'ювання було здобувачів було встановлено, що вони знають про порядок перескладання, проте вони ще не користувались таким правом, оскільки не виникало такої потреби.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

В ЗВО діє кодекс академічної доброчесності <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/260.pdf> та положення про забезпечення якості освітньої діяльності <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/273.pdf> Шляхом інтерв'ювання здобувачів було встановлено, що в освітньому середовищі панує атмосфера доброчесності, яка формується серед здобувачів шляхом роз'яснення важливості політики доброчесності. Усі роботи, що подаються до університетських видань перевіряються системою антиплагіат. За словами здобувачів, із випадками, недоброчесності вини не зіштовхувалися. Ознайомившись із переліком наукових робіт експертна група не виявила фактів експлуатації здобувачів для фейкового розширення наукових здобутків наукових керівників.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

1. Форми та правила оцінювання є чіткими та зрозумілими, та знаходяться у публічному доступі 2. В ЗВО розроблено та впроваджено систему з виявлення та запобігання конфліктних ситуацій 3. В ЗВО панує нульова толерантність до плагіату та академічної недоброчесності 4. Високий рівень публічності інформації, що дозволяє забезпечити високий рівень поінформованості здобувачів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

1. Рекомендуємо поглибити роботу в напрямку підготовки силабусів 2. Рекомендуємо в розділі “НАУКА” на сайті ЗВО зробити посилання на Робочі програми та Силабуси, щоб здобувачі могли мати більше інформації про склад наукових дисциплін із вибіркового компоненту до моменту їх вибору.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Враховуючи усі сильні та слабкі сторони освітня програма “Менеджмент”, в цілому має відповідність рівню В за критерієм 5.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Під час проведення експертизи МНАУ було надано додаткові матеріали для доповнення інформації за таблицею 2. Після аналізу наданої інформації експертна група констатує. Переважна більшість викладачів має відповідну академічну та професійну кваліфікацію, своєчасно підвищують її. Разом з тим, експертна група зазначає, що необхідно ретельніше здійснювати добір викладачів на ОНП. Ця рекомендація ґрунтується на наступних фактах: деякі викладачі, що задіяні в освітньому процесі на даній ОНП мають публікації, що не в повній мірі відповідають ОК, які викладають (наприклад, Прогонюк Л.Ю. викладає ОК «Реєстрація прав інтелектуальної власності»; Ключан В.П. – ОК «Системний підхід використання методів математичного моделювання»); у деяких викладачів відсутні 5 фахових статей за останні 5 років (Олійник Т.Г. – ОК «Страт.управління людськими ресурсами» - 1 фахова публікація за ОК у 2018 році; Федосєєва Г.С. – ОК «Публічне адміністрування – за ОК відсутні 5 фахових публікацій за останні 5 років); у деяких викладачів останні фахові публікації за ОК застарілі (Ханстантинов В.О. - ОК «Філософія науки» - остання фахова публікація за ОК 2015 року) <https://drive.google.com/drive/folders/1bC1jdUgeLmmV8sokYLxDbcRxxzTUVJB->

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Процедура проведення конкурсного відбору на заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників здійснюється відповідно до Положення про обрання та прийняття на роботу науково-педагогічних працівників Миколаївського національного аграрного університету <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/constituent-and-local-documents/036.pdf>, який оприлюднений офіційному сайті ЗВО. Оголошення про проведення конкурсу, терміни й умови його проведення публікуються у друкованих засобах масової інформації та на офіційному сайті університету. Основною вимогою до кандидатів є наявність відповідного ступеня вищої освіти та професійно-кваліфікаційні якості, що відповідає вимогам, установленими до науково-педагогічних працівників Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», кваліфікаційним вимогам, встановленим нормативно-правовими актами. Кандидатури претендентів на заміщення посад завідуючого кафедрою, професора, доцента, старшого викладача, викладача, асистента обговорюються на засіданні кафедри в присутності претендентів. За результатами обговорення кафедра простою більшістю голосів присутніх на засіданні надає висновки про професійні та особисті якості претендентів та відповідні рекомендації шляхом таємного голосування. Висновки кафедри та відповідні рекомендації щодо претендентів на заміщення посад передаються на розгляд загальних зборів трудового колективу відповідного факультету. Обрання науково-педагогічних працівників на посади декана факультету, завідувача кафедрою, професора та доцента проводиться на засіданні вченої ради університету шляхом таємного голосування, а обрання науково-педагогічних працівників на посади старшого викладача, викладача, асистента – на засіданні вченої ради відповідного факультету шляхом таємного голосування.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

У відповідності до Положення про співпрацю із роботодавцями (зовнішніми стейкхолдерами) у Миколаївському національному аграрному університеті <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/278.pdf> МНАУ залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу в таких аспектах: стажування науково-педагогічних працівників; організація спільних конференцій, круглих столів, засідань кафедри; розробка та вдосконалення освітніх програм, навчальних планів, робочих програм дисциплін; організація практик; у проведенні атестації здобувачів вищої освіти, тощо. Співпраця з роботодавцями відбувається в рамках укладених Меморандумів про спільну діяльність (не передбачає утворення філії кафедри на виробництві) або Договорів про спільну діяльність (передбачає утворення філії кафедри на виробництві). Робота регламентується Наказом МНАУ про організацію філії

кафедри та планом роботи філії кафедри. Співпраця з роботодавцями ведеться не лише по підвищенню якості освітнього процесу, але й по науковій складовій ОНП. Так, представниця фермерського господарства «Орфей» Березанського району Богославська Аліна Вікторівна, докторка економічних наук (дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук захищала у СВР МНАУ), є співвиконавцем програми Erasmus+ (координатор проєкту – Олена Котикова, гарант ОНП).

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

МНАУ залучає роботодавців, професіоналів-практиків та експертів з галузі до аудиторних занять шляхом організації відкритих лекцій, тренінгів, майстер-класів, ворк-шопів. Для зручності студентів інформація про план проведення занять практиками-професіоналами на відповідний навчальний рік розміщується на сторінці кафедри у розділі «Графіки та розклади» (https://www.mnau.edu.ua/files/faculty/men/kaf-econ-pidpr/graf_vidkr_lekz_2_19-20.pdf). Загалом, про проведення таких занять студенти дізнаються декількома способами: з анонсів на сайті університету та соціальних сторінок МНАУ; планів, розміщених на сторінках кафедр; від кураторів; від гарантів; від НПП. Практики залучаються, переважно, на безоплатній основі відповідно до Договору про спільну діяльність. Є також приклади залучення на платній основі, зокрема: Оборонько Дмитро Миколайович, керівник Миколаївського обласного центру зайнятості, має навантаження в обсязі 0,25 ставки доцента на кафедрі економічної кібернетики та математичного моделювання; Богославська Аліна Вікторівна, член ФГ «Орфей» Березанського району оплата здійснюється відповідно кошторису грантового проєкту за програмою фінансування ЄС. Проведення лекцій обов'язково висвітлюється у новинах (<http://ua-news.mnau.edu.ua/>). На кафедрах є практика залучення до співпраці практиків з-за кордону: Франція (http://ua-news.mnau.edu.ua/2019/04/Spivpratsia-kafedry-ekonomiky-pidpriemstv-z-mizhnarodnymu-naukovtsiamy_16.html); США (<http://ua-news.mnau.edu.ua/2019/03/Spivpratsia-kafedry-ekonomiky-pidpriemstv-z-mizhnarodnymu-naukovtsiamy.html>) та Канада (<http://ua-news.mnau.edu.ua/2019/04/Spivpratsia-kafedry-ekonomiky-pidpriemstv-z-mizhnarodnymu-naukovtsiamy.html>). Доповідачі – випускники МНАУ різних програм, Julia James – випускниця програми PhD МНАУ.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

В МНАУ існує система сприяння професійному розвитку викладачів, що регламентується: Положенням про підвищення кваліфікації та стажування педагогічних і науково-педагогічних працівників (<https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/constituent-and-local-documents/233.pdf>); Положенням про стажування аспірантів, наукових та науково-педагогічних працівників за кордоном (<https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/056.pdf>); Положенням про навчання здобувачів вищої освіти та стажування (наукове стажування) аспірантів, докторантів, наукових і НПП у провідних ВНЗ та наукових установах за кордоном (<https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/231.pdf>). При зустрічах з фокус-групами було з'ясовано, що означена система є ефективною, відкритою та прозорою. Викладачі ОНП підвищують свій професійний рівень за допомогою довгострокового та короткострокового підвищення кваліфікації, зокрема <https://drive.google.com/drive/folders/1bC1jdUgeLmmV8sokYLxDbcRxxzTUVJB->: стажування викладачів у вітчизняних та закордонних установах-партнерах університету. Так, на програмі ОНП Менеджмент усі НПП протягом останніх 5 років пройшли стажування обсягом 150 год. (1 – координатор проєкту програми Erasmus+ (гарант ОНП О.І. Котикова), 2 – учасники програми Erasmus+ (Н.Г. Шаранта та І.В. Гончаренко), 5 – пройшли стажування в Університеті прикладних наук Вайєнштефан-Тріздорф, Німеччина (Клочан В.В., Піюренко І.О., Клочан І.В., Іваненко Т.Я., Банева І.О.), 3 – пройшли стажування у Польщі (Прогонюк Л.Ю., Банева І.О. та Піюренко І.О.); 4 – пройшли стажування у Молдові (Банева І.О., Піюренко І.О., Клочан І.В. та Іваненко Т.Я.); 1 – пройшла стажування у Республіці Білорусь (Клочан В.П.); 2 – пройшли стажування у Латвії (Котикова О.І. та Олійник Т.Г.); підвищення кваліфікації в Навчально-науковому інституті неперервної освіти і туризму. Зокрема, у 2019 році 7 НПП (Клочан В.В., Шаранта Н.Г., Клочан І.В., Клочан В.П., Котикова О.І., Ганніченко Т.А. та Банева І.О.); тренінги, методичні семінари на кафедрах та факультетах, присвячені актуальним проблемам вищої освіти, вебінари та ін. Для усіх бажаючих університетом було оплачено навчання за програмами: у 2018 році – Проєктування та створення електронних посібників та підручників (Науково-методичний центр «Агроосвіта», 16 год.); у 2019 році – Проєктування та створення відеолекцій та відкритих онлайн-курсів (Науково-методичний центр «Агроосвіта», 30 год.). У 2020 році, завдяки безоплатному доступу МНАУ до наукометричних баз даних Web of Science та Scopus, переважна більшість НПП ОНП Менеджмент безоплатно прослухали серію вебінарів наукових платформ Web of Science Core Collection та Elsevier, НПП мають можливість працювати з зазначеними базами без обмежень для підвищення професійного наукового рівня та викладацької майстерності. В Університеті також функціонує факультет перепідготовки і підвищення кваліфікації <https://www.mnau.edu.ua/faculty-fppk/>, одним із завдань якого є підвищення кваліфікації НПП МНАУ.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

В МНАУ створена система стимулювання розвитку викладацької майстерності. Розроблена система мотивації включає комплекс матеріальних і моральних стимулів, соціальних гарантій, заходів, спрямованих на забезпечення

професійного кар'єрного зростання співробітників, підвищення їхнього статусу, упровадження мотиваційних принципів до індивідуальних контрактів. Преміювання та матеріальна допомога науково-педагогічним працівникам здійснюється згідно Правил внутрішнього розпорядку МНАУ (розділ 6) <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/constituent-and-local-documents/pravylavr.pdf> та Колективного договору між адміністрацією та трудовим колективом МНАУ (пункти 3.10-3.21) https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/quality-management-system/kolektivniy_dogovir_2016-2020.pdf. Зокрема, за зразкове виконання своїх обов'язків, бездоганну працю, новаторство та інші досягнення в роботі встановлюються такі види заохочення: оголошення подяки; видача премії; доплати до посадових окладів; нагородження цінним подарунком; нагородження Почесною грамотою. При застосуванні заходів заохочення забезпечується поєднання матеріального та морального стимулювання праці. Працівникам, які успішно і сумлінно виконують свої трудові обов'язки, надаються у першу чергу пільги у сфері соціально-культурного обслуговування, надається перевага при просуванні по роботі. За особливі трудові заслуги працівники Університету представляються до державних нагород, відзначення державними преміями, знаками, грамотами, іншими видами морального і матеріального заохочення. Обмін досягненнями в педагогічній діяльності відбувається завдяки відкритим лекціям, симпозіумам, майстер класам, конференціям, участю у програмах обміну, грантової підтримки, науково-практичним семінарам. Університет підтримує викладачів за досягнення у фаховій сфері через нагородження преміями, грамотами, подяками.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

1. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми. 2. МНАУ залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу, а також професіоналів-практиків, експертів галузі до окремих форм аудиторних занять (відкриті лекції, тренінги, майстер-класи, ворк-шопи та ін). 3. МНАУ сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми та у співпраці з іншими організаціями (грантовими програмами, програмами-обмінів, тощо). 4. ЗВО стимулює розвиток викладацької майстерності як матеріальними так і нематеріальними формами.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

1. Активізувати роботу викладачів групи забезпечення даної ОНП і НПП, які на ній задіяні щодо забезпечення ОК, які викладають публікаціями у фахових виданнях.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень B

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

ОП має достатній рівень узгодженості з якісними характеристиками за підкритеріями критерію 6. Враховуючи комплексний підхід в оцінюванні, релевантність фактів їх контексту ОП та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 6.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Експертна група пересвідчилась, що матеріально-технічні умови є цілком достатніми для задоволення потреб освітньої програми в ЗВО є достатня кількість обладнаних аудиторій, майже всі аудиторії обладнані мультимедійними засобами, для візуалізації матеріалів. Є достатня кількість комп'ютеризованих аудиторій та вільний доступ до Інтернет ресурсів. Для підготовки здобувачів використовується виключно ліцензійне програмне забезпечення. Також в ЗВО діє бібліотека що має свій web-сайт https://lib.mnau.edu.ua/o2_katalog.html із електронним каталогом, доступ до якого можна отримати із комп'ютерів, що знаходяться в межах локальної мережі ЗВО https://lib.mnau.edu.ua/o2_katalog.html. Експертна група шляхом інтерв'ювання та огляду доступної літератури за напрямом підготовки здобувачів, переконалась у наявності необхідної фахової літератури та у їх періодичному оновленні. Слід також зазначити, що бібліотека також має відкритий репозитарій періодичних видань

<http://dspace.mnau.edu.ua/jspsui/>, з допомогою якого можна отримати доступ у тому числі і до статей здобувачів. За потреби здобувачі можуть скористатися послугами гуртожитку, з достатньо комфортними умовами для проживання.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

ЗВО забезпечує безоплатний доступ до бібліотеки https://lib.mnau.edu.ua/02_katalog.html <http://dspace.mnau.edu.ua/jspsui/> та іншої необхідної для забезпечення освітнього процесу інфраструктури, у тому числі безкоштовного доступу до wi-fi на території ЗВО та комп'ютеризованих аудиторій із доступом до мережі інтернет. Що підтверджено шляхом інтерв'ювання фокус груп.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Освітнє середовище в Миколаївському національному аграрному університеті є безпечним для життя і здоров'я здобувачів освіти усіх рівнів, в ЗВО розроблено низку нормативних документів спрямованих на забезпечення безпеки освітнього процесу <https://www.mnau.edu.ua/dostup/package-of-documents/>. На період карантинних заходів ЗВО активно використовує платформу Zoom та Moodle для проведення освітнього процесу без підвищення загрози для життя та здоров'я викладачів та здобувачів. Загалом ЕГ переконалась у тому, що матеріально-технічні ресурси та методичне забезпечення цілком задовольняє потреби та інтереси здобувачів. А гнучкість освітнього процесу підтверджує студентоцентризований підхід у ЗВО.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Також для консультування здобувачів з різних організаційних та освітніх питань діє відділ аспірантури <https://www.mnau.edu.ua/nauk-rob/asp-i-doc/>. Чи не найголовнішу роль у консультуванні здобувачів покладено на гаранта ОП <https://www.mnau.edu.ua/faculty-men/kaf-econ-pidpr/kotikova/>. Соціальна підтримка здобувачів включає спільну роботу деканату <https://www.mnau.edu.ua/faculty-men/> та студентського профкому <https://www.mnau.edu.ua/stud/>. Для забезпечення консультативної роботи в ЗВО діє служба психологічної допомоги <https://www.mnau.edu.ua/vyh-rob/ps-sluzh/> та юридичний відділ. Розроблено також форму для он-лайн консультацій через web-ресурс ЗВО <https://www.mnau.edu.ua/online-consultation/> Для надання консультацій із працевлаштування діє центр працевлаштування <https://graduate.mnau.edu.ua/> Під час інтерв'ювання здобувачів було встановлено, що вони знають про шляхи отримання консультацій з різних питань, у тому числі із питань пов'язаних із вирішенням конфліктних ситуацій, щодо останніх не виникало проблем. Переважну ж більшість питань, пов'язаних з освітнім процесом з'ясовують у спілкуванні з гарантом та викладачами з даної ОП.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Для забезпечення потреб осіб з особливими освітніми потребами діє програма Moodle та також є можливість за потреби використовувати Zoom або інші зручні для здобувачів методи комунікації. Також в ЗВО діє репозитарії Миколаївського національного аграрного університету <http://dspace.mnau.edu.ua/jspsui/>. Для проведення аудиторних занять для осіб із інвалідністю побудовано пандуси, а на вході до навчальних корпусів є кнопка виклику відповідальних осіб, що мають, за потреби, допомогти здобувачу з пересуванні у ЗВО <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/constituent-and-local-documents/280.pdf>. Проте слід зазначити, у в навчальному корпусі де проходить навчання за ОП "Менеджмент" відсутній ліфт, що може значно ускладнити самостійне пересування осіб з інвалідністю на другий поверх де проходять аудиторні заняття. Шляхом інтерв'ювання гаранта та ін. представників ЗВО було виявлено гіпотетичну можливість проведення занять на першому поверсі у разі виникнення такої потреби.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Процедури вирішення конфліктних ситуацій визначені нормативно-правовими документами та містяться на сайті університету. До яких слід віднести статут https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/15_02/statut.pdf, кодекс корпоративної культури <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/constituent-and-local-documents/codecs.pdf>, положення про уповноважену особу з питань запобігання та виявлення корупції <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/constituent-and-local-documents/039.pdf> та положення про вирішення конфліктних ситуацій <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/281.pdf> У процесі опитування фокус-груп не було встановлено, фактів расизму, дискримінації або сексуальних домагань. Було встановлено, що всі сторони освітнього процесу знають про скриньку довіри <https://www.mnau.edu.ua/skrinka-doviry/>. У процесі інтерв'ювання здобувачів було встановлено, що вони повідомлені про методи врегулювання конфліктних ситуацій, попри те, що з останніми вони не зіштовхувалися у процесі навчання.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

1. Високий рівень матеріальної забезпеченості бібліотеки 2. Високий рівень забезпеченості мультимедійними засобами навчання 3. Наявність інформаційних технологій для забезпечення студентоцентрованого підходу у забезпеченні освітнього процесу 4. Хороший стан гуртожитків та автономність системи підігріву води та опалення.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Рекомендуємо звернути увагу на питання інклюзивності, та посилити роботу у цьому напрямку.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Враховуючи усі сильні та слабкі сторони освітня програма “Менеджмент”, в цілому має відповідність рівню В за критерієм 7.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

В МНАУ функціонує Система забезпечення якості освітньої діяльності відповідно до Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/273.pdf>, Положення про проєктні групи освітньої діяльності та групи забезпечення ОП спеціальностей <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/277.pdf>, Положення про організацію освітнього процесу <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/258.pdf>, Положення про проєктні групи освітньої діяльності та групи забезпечення освітніх програм спеціальностей <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/277.pdf>, яка є складовою загальної Системи менеджменту якості <https://www.mnau.edu.ua/dostup/package-of-documents/>. Розробку, впровадження та реалізацію ОП здійснюють відповідні робочі групи (проєктні групи, групи забезпечення спеціальностей). Розроблення проєкту ОП можуть ініціювати кафедри або науково-дослідні підрозділи Університету, а також окремі штатні науково-педагогічні працівники. Перегляд та оновлення ОП відбувається з урахуванням періоду акредитації освітньої програми, вимог державних стандартів освіти, професійних стандартів, висновків та пропозицій роботодавців при оцінці актуальності освітньої програми, її цілей, програмних результатів, компетентностей, а також з урахуванням Концепції розвитку Університету. Моніторинг ОП здійснюється на локальному (членами групи забезпечення програми (комітетом ОП) за участі профільних кафедр із залученням представників органів студентського самоврядування, результати якого не менш як один раз рік обговорюються на вченій раді відповідного структурного підрозділу) і загальноуніверситетському рівнях (метою якого є узагальнення та поширення кращих практик в межах Університету, своєчасне виявлення негативних тенденцій, допомога у формуванні самозвітів для акредитації програм). Необхідною складовою локального і загальноуніверситетського моніторингу є опитування здобувачів вищої освіти, випускників, фахівців з виробництва і потенційних роботодавців щодо якості ОП, її компонентів, організації і забезпечення освітнього процесу НПП. Перегляд ОНП в ЗВО відбувається відповідно до Положення про порядок розроблення, затвердження, моніторинг та перегляд ОП <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/269.pdf>. За результатами чергового

перегляду (у 2020р.) ОНП внесені такі зміни: відповідно до потреб групи зовнішніх стейкхолдерів щодо бажаних компетентностей та ПРН, а також побажань потенційних здобувачів у варіативній складовій спеціальної (професійної) підготовки ОНП було частково змінено зміст ОК; а також з метою забезпечення набуття додаткових soft skills та більш глибокого розуміння цінності, політик та процедур академічної доброчесності додано новий курс «Комунікативна культура науковця»; враховуючи досвід реалізації аналогічних програм іншими ЗВО та пропозицій аспірантів на 2020-2021н.р. заплановано введення курсів Academic writing та Менеджмент наукових проєктів тощо.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

В МНАУ відповідно до Положення про порядок розроблення, затвердження, моніторинг та перегляд освітніх програм <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/269.pdf> здобувачі залучаються до процесу періодичного перегляду ОНП та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Це підтверджують здобувачі даної ОНП, здобувачі інших ОП та представники студентського самоврядування під час зустрічей з експертною комісією. Це відбувається завдяки забезпеченню зворотнього зв'язку зі студентами, зокрема, через різного роду опитувань в результаті чого вносяться і відповідні зміни до змісту ОНП. Хорошою практикою є щорічні зустрічі ректора МНАУ зі здобувачами усіх факультетів, академічних груп для безпосереднього спілкування та виявлення їх проблем, побажань, за результатами яких приймаються адміністративні рішення, що спрямовані на покращення освітнього середовища. Представники студентського самоврядування на рівні факультету та ЗВО представляють інтереси студентів. Прикладом участі здобувачів до процесу періодичного перегляду ОНП є те, що за результатами локального моніторингу даної ОНП у 2019 році, що здійснювався комітетом ОНП, до якого була залучена Ірина Поточилової (аспірантка другого року навчання) <https://drive.google.com/drive/folders/1bC1jdUgeLmmV8sokYLxDbcRxxzTUVJB-> і саме за пропозицією якої на 2020-2021 навчальний рік заплановано введення курсу Academic writing.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

В МНАУ ведеться системна робота з роботодавцями щодо удосконалення ОНП через залучення їх до круглих столів, засідань кафедри, проведення зустрічей безпосередньо на підприємствах та організаціях, проведення спільних конференцій, проведення ярмарок вакансій з запрошенням роботодавців тощо. Роботодавці приймають активну участь і у формі дистанційного моніторингу змісту програми та надають пропозиції щодо її удосконалення, про що свідчать відгуки на зміст ОНП Миколаївської обласної державної адміністрації; Головного управління Пенсійного фонду України в Миколаївській області; Миколаївського управління Головного управління ДПС Миколаївської області; ФГ «Люкс-Агро»; Миколаївського обласного центру зайнятості <https://www.mnau.edu.ua/files/faculty/men/onp/recenzii.pdf>. Велика робота з ведеться і у напрямку рецензування методичних розробок та конспектів лекцій освітніх компонентів ОНП (пропозиції до змісту, форм та методів викладання ОК: д-р екон. наук, проф. В.В. Лагодієнко (Одеська національна академія харчових технологій), канд. юрид. наук, доцент О.В. Каплій (Миколаївського інститут права національного університету «Одеська юридична академія»), д-р екон. наук, проф. О.Ю. Єрмаков (Національний університет біоресурсів і природокористування України). Прикладом постійної роботи є наявні угоди про створення філій кафедр та меморандуми про співпрацю з установами державного управління та місцевого самоврядування. <https://drive.google.com/drive/folders/1bC1jdUgeLmmV8sokYLxDbcRxxzTUVJB-> Експертною групою під час зустрічей було з'ясовано, що частина роботодавців є випускниками ЗВО і це є одночасно запорукою успішного функціонування системи взаємозв'язку між ЗВО, здобувачами, роботодавцями та вирішення проблеми працевлаштування випускників ОНП.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Шляхом інтерв'ювання представників адміністрації ЗВО було встановлено, що в навчальному закладі діє практика збирання, та аналізу даних, що до кар'єрного шляху та працевлаштування випускників. Даний моніторинг здійснюється через тісну співпрацю з центром зайнятості та опитуванням кураторами випускників. На базі ЗВО кожного року проводяться зустрічі випускників, під час яких також встановлюється кар'єрний шлях та можливості співпраці випускників та ЗВО.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

В МНАУ існує Система менеджменту якості <https://www.mnau.edu.ua/dostup/package-of-documents/>, яка націлена на розвиток ЗВО, одним з аспектів якого є виявлення недоліків за всіма ОП, визначення напрямів їх удосконалення і розвитку та узгодження їх зі стейкхолдерами. За результатами здійснення процедур внутрішнього забезпечення якості за час реалізації ОНП було виявлено недоліки, які виправлені в процесі удосконалення програми та освітньої діяльності, зокрема, зауваження НМК факультету до структури робочих програм з дисциплін, у 2017 році відповідно до побажань аспірантів та у 2020 році відповідно до потреб групи зовнішніх стейкхолдерів щодо бажаних компетентностей та ПРН, а також побажань потенційних здобувачів вищої освіти за ОНП «Менеджмент», проведена корекція змісту та структури ОК варіативної складової; відповідно до потреб групи зовнішніх стейкхолдерів щодо бажаних компетентностей та ПРН, а також з метою забезпечення набуття додаткових soft skills та більш глибокого розуміння цінності, політик та процедур академічної доброчесності у 2020 році додано новий курс «Комунікативна культура науковця»; відповідно до фокусу ОНП, втілення Університетом його унікальної місії та стратегії, у 2020 році розширено практичну підготовку через запровадження науково-дослідної практики з організації і методики проведення наукових досліджень; враховуючи досвід реалізації аналогічних програм іншими ЗВО та пропозицій аспірантів на 2020-2021 навчальний рік заплановано введення курсів Academic writing та Менеджмент наукових проєктів; запровадження практики розробки силабусів з ОК, яка буде реалізована до початку 2020-2021 навчального року (відповідно до рішень НМРУ). Крім того група забезпечення ОНП при здійсненні освітньої діяльності досліджує та аналізує досвід національних та закордонних ЗВО щодо удосконалення ОНП шляхом закордонних стажувань, спільних конференцій та інших науково-практичних заходів. Система забезпечення якості МНАУ дозволяє вчасно реагувати на виявлені недоліки в ОНП та/або освітній діяльності з реалізації ОНП. Результатом експертизи став висновок про плідну взаємодію групи забезпечення ОНП, здобувачів, роботодавців, структурних підрозділів ЗВО, відповідальних за внутрішню систему забезпечення якості вищої освіти.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Попередніх акредитаційних експертиз за цією ОНП не проводилось (акредитація ОНП первинна).

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Активними організаторами та учасниками академічного процесу МНАУ є не лише менеджмент ЗВО, НПП, а й здобувачі, випускники, практики-професіонали, роботодавці. Завдяки дієвій гнучкій системі взаємодії між різними групами стейкхолдерів забезпечено їх рівнозначну участь в освітньому процесі. В результаті цього розроблено та систематично осучаснюється відповідна нормативно-правова база, активно поширюються і впроваджуються принципи академічної доброчесності, оновлюються ОП, вивчається та враховується досвід провідних вітчизняних та іноземних ЗВО, створена і функціонує розлога система заохочення здобувачів і викладачів. Вагомими чинниками забезпечення внутрішньої системи якості освіти є створення належної матеріально-технічної бази та інформаційних ресурсів, з вільним безкоштовним доступом до них, розробка індивідуальної траєкторії здобувачів вищої освіти, впровадження в освітню діяльність студентоцентризованих підходів. В МНАУ розроблена багатоступенева система забезпечення якості вищої освіти з чітким розподілом відповідальності між різними структурними підрозділами <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/269.pdf>. Усі без винятку підрозділи Університету прямо або опосередковано задіяні у процесах внутрішнього забезпечення якості освіти МНАУ. Розподіл функціональних обов'язків, повноважень та прав цих підрозділів викладений у відповідних Положеннях, які розміщені на сайті ЗВО <https://www.mnau.edu.ua/dostup/package-of-documents/>. Розподіл відповідальності й повноважень керівників вищої й середньої ланки управління на рівні СМЯ університету визначені у Стандарті організації «Настанова з якості», який є основним документом системи менеджменту якості МНАУ <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/quality-management-system/001.pdf>. Академічна спільнота ЗВО бере участь в обговореннях всіх проєктів. Відкритість та прозорість забезпечується проведенням семінарів, конференцій, щотижневих деканатів, щомісячних засідань кафедр, вченої ради та науково-методичної комісії факультету, щотижнево проводяться ректорати та щомісячно – засідання Науково-методичної ради та Вченої ради університету. П'ять викладачів МНАУ є експертами NAQA, надають консультації та проводять семінари щодо процедур внутрішнього забезпечення якості ОНП. У сукупності це зумовлює безперервний інформаційний простір для удосконалення якості освіти, забезпечення вимог здобувачів вищої освіти. В університеті також створено простір для неформального спілкування та командної роботи учасників освітнього процесу (тренінги, простір бібліотеки), активно використовуються неофіційні майданчики для спілкування (соціальні мережі) для різних цільових груп. Все це знайшло підтвердження під час зустрічей ЕГ зі стейкхолдерами.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

1. Розроблення, затвердження, моніторинг та періодичний перегляд ОНП відбувається згідно із визначеною загальноуніверситетською політикою та процедурами внутрішнього забезпечення якості вищої освіти. 2. Студенти є

повноцінними учасниками внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти в МНАУ. 3. Взаємодія із роботодавцями носить системний характер. 4. В МНАУ сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку ОНП та освітньої діяльності. 5. Процедури і політики забезпечення якості сприймаються як корисні та належні всіма членами академічної спільноти.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

1. Активізувати роботу щодо залучення здобувачів даної ОНП до програм академічної мобільності.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

ОНП має достатній рівень узгодженості з якісними характеристиками за підкритеріями критерію 8. Враховуючи комплексний підхід в оцінюванні, релевантність фактів їх контексту ОНП та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 8.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Усі права та обов'язки учасників освітнього процесу регламентовані такими нормативними документами, як "Положення про організацію освітнього процесу у МНАУ" <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/258.pdf>, Положення про порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у Миколаївському національному аграрному університеті СО 5.040.18-00.2017 <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/040.pdf>, статутом https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/15_02/statut.pdf та правилами внутрішнього розпорядку <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/040.pdf>. Всі перелічені вище документи є на офіційному сайті Миколаївському національному аграрному університеті. В ЗВО для виявлення конфліктних ситуацій діє скринька довіри <https://www.mnau.edu.ua/skrinka-doviry/> Слід також зазначити, що офіційний web-сайт ЗВО має чітку та зрозумілу структуру, дружлюбний інтерфейс та карту web-сайта. Що позитивно впливає на публічність та доступність інформації для зацікавлених в освітньому процесі сторін.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Шляхом інтерв'ювання здобувачів, органів студентського самоврядування та гаранта ОП, було встановлено, що проект освітньої програми не пізніше ніж за місяць до його затвердження публікується на сайті <https://www.mnau.edu.ua/faculty-men/> в категорії "Проекти освітньо-наукових програм" https://www.mnau.edu.ua/files/faculty/men/opp/menedzhment_projekt.pdf. Також було встановлено, що представники студентського самоврядування є присутніми на вченій раді під час затвердження ОП.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Після затвердження ОП вона публікується у розділі відповідного факультету <https://www.mnau.edu.ua/faculty-men/#1554896255700-a8b9193c-db6d> на офіційному web-сайті університету <https://www.mnau.edu.ua/> та є доступна за посиланням <https://www.mnau.edu.ua/files/faculty/men/opp/management.pdf>. Освітня програма публікується у повному обсязі та включає в собі цілі, засоби та шляхи досягнення мети ОП.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

1. Зручний, гарно оформлений web-сайт ЗВО 2. Своєчасно оновлена інформація 3. На сайті ЗВО є пошук по сайту, що значно прискорює його опрацювання 4. Всі стейкхолдери мають змогу через канал зворотного зв'язку залишити відгуки та пропозиції щодо поліпшення освітньої програми.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

1. Рекомендуємо створити окрему вкладку на web-сайті ЗВО для публічного обговорення проектів ОП, що знизить інформаційне перевантаження розділу факультету на web-сайті ЗВО.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Враховуючи всі позитивні практики, експертна група дійшла до висновку, що відповідності рівню А за критерієм 9.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

Відповідність змісту ОНП «Менеджмент» науковим інтересам здобувачів вищої освіти засвідчує наявність у структурі програми таких обов'язкових (нормативних) навчальних дисциплін, як «Філософія науки», «Вступ до спеціальності «Менеджмент», «Сучасні інформаційні технології у науковій діяльності», «Управління науковими проектами» та «Реєстрація прав інтелектуальної власності». Вибіркові освітні компоненти ОНП «Менеджмент» також відповідають науковим інтересам здобувачів вищої освіти та сприяють розвитку наукового світогляду. За результатами зустрічі 1, 4 та резервної зустрічі було з'ясовано, що (1) здобувач 2-го року навчання Ірина Поточилова має тему наукового дослідження «Управління людським капіталом на підприємствах готельно-ресторанної сфери», які відповідають такі освітні компоненти: «Управління науковими проектами», «Стратегічне управління людськими ресурсами», «Менеджмент підприємства»; (2) здобувач 3-го року навчання Тетяна Соколік (на даний час перебуває у відпустці по догляду за дитиною) має тему наукового дослідження «Формування систем менеджменту якості підприємств агропродовольчого сектора економіки, якій які відповідають такі освітні компоненти: «Управління науковими проектами», «Вступ до спеціальності «Менеджмент» та «Менеджмент підприємства». Також, під час зустрічі 3, науково-педагогічні працівники, що викладають на ОНП «Менеджмент», враховують теми наукових досліджень здобувачів вищої освіти ОНП «Менеджмент» під час оновлення робочих програм / розроблення силабусів, при підготовці до лекційних занять, розробленні завдань до практичних (семінарських) занять та завдань для самостійної роботи, що можливо за рахунок навчання у малих групах. Здобувачі вищої освіти ОНП «Менеджмент» (зустріч 4) також підтвердили врахування викладачами їх тем наукових досліджень у змісті навчальних дисциплін. Щодо оволодіння здобувачами вищої освіти ОНП «Менеджмент» викладацької компетентності, то в навчальному плані передбачені обов'язкові освітні компоненти: «Організація і проведення навчальних занять», «Педагогіка вищої школи» та педагогічна практика.

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямів досліджень наукових керівників.

Наукові керівники здобувачів даної ОНП є активними дослідниками, які мають публікації дотичні до напрямку (тематичі) дослідження здобувачів даної ОНП, що підтверджується наступними фактами. Гончаренко І.В. - доктор економічних наук, професор, є науковим керівником двох здобувачів даної ОНП, зокрема : Соколік Т.В. (тема дослідження - Формування систем менеджменту якості підприємств агропродовольчого сектора економіки) та Камашева А.В. (тема дослідження - Інфраструктурне забезпечення комплексного розвитку об'єднаних

територіальних громад). Аналіз проведений експертною групою дає підстави вважати, що Гончаренко І.В. на час вступу до аспірантури зазначених здобувачів вже мала публікації дотичні до напрямку (тематики) досліджень аспірантів. <https://drive.google.com/drive/folders/1bC1jdUgeLmmV8sokYLxDbcRxxzTUVJB-> Котикова О.І. – доктор економічних наук, професор, є науковим керівником здобувачки даної ОНП Поточилової І.С. (тема дослідження - Управління людським капіталом на підприємствах готельно-ресторанної сфери). Аналіз проведений експертною групою дає підстави вважати, що Котикова О.І. на час вступу до аспірантури зазначеної здобувачки вже мала публікації дотичні до напрямку (тематики) її досліджень. <https://drive.google.com/drive/folders/1bC1jdUgeLmmV8sokYLxDbcRxxzTUVJB->

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

Для забезпечення апробації результатів наукових досліджень має 2 наукових журнали категорії Б, а саме: Електронне наукове фахове видання з економічних наук Modern Economics <https://modecon.mnau.edu.ua/> та Вісник аграрної науки Причорномор'я <https://visnyk.mnau.edu.ua/>, де є відповідні розділи зі спеціальності 073 "Менеджмент" Також в ЗВО проводиться низка міжнародних та всеукраїнського наукових та науково-практичних конференцій, із графіком проведення конференцій є у відкритому доступі на сайті університету <https://www.mnau.edu.ua/nauk-rob/ndv/nauk-prof-konf/>. Також в ЗВО діє науковий парк, із напрямками дослідження якого можна ознайомитися за посиланням https://np.mnau.edu.ua/ua/?page_id=67. Для формування наукових навичок та допомоги в наукових зверненнях для здобувачів також діє "Науково - творче товариство молодих науковців" <https://www.mnau.edu.ua/nauk-rob/ntt/> Шляхом інтерв'ювання здобувачів було встановлено, що вони активно користуються можливостями у публікуванні своїх наукових доробків як у періодичних виданнях свого університету, так і в періодичних виданнях інших ЗВО. Також вони знають про те, коли в їх ЗВО проходять конференції та приймають в них безпосередню участь.

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо.

МНАУ забезпечує можливості долучення здобувачів вищої освіти до міжнародної академічної спільноти через дослідницьку діяльність наукових керівників на міжнародному рівні. Проф. Котикова О.В. є координатором міжнародного проєкту Jean Monnet 611556-EPP-1-2019-1-UA-EPPJMO-SUPPA «The European experience of forming a food security system based on principles of sustainable agricultural land use development» (Європейський досвід формування системи продовольчої безпеки на засадах сталого розвитку сільськогосподарського землекористування). У травні 2020 р. відповідно до програми реалізації проєкту відбулась відеозустріч учасників круглого столу «Формування продовольчої безпеки на засадах сталого розвитку сільськогосподарського землекористування». У заході взяли участь представники академічної спільноти, студентства, громадських організацій та об'єднаних територіальних громад різних регіонів України: Тернопільської, Чернівецької, Харківської, Одеської, Миколаївської та Полтавської областей. Від кафедри економіки підприємств МНАУ доповідачами на заході були д.е.н., проф. Котикова О.В. та аспірантка 2-о року навчання Ірина Поточилова. Інформація про захід розміщена на сайті МНАУ за посиланням: <http://ua-news.mnau.edu.ua/2020/05/efosdal.html>. У МНАУ реалізується Програма міжнародної академічної мобільності завдяки співпраці з Університетом прикладних наук Вайєнштефан-Тріздорф (Німеччина). Індивідуальним планом аспірантки 2-го року навчання Ірини Поточилової передбачена академічна мобільність протягом 2020-2021 н.р. (витяг з протоколу №11 засідання кафедри економіки підприємств від 24.04.2020 р. – документ розміщено <https://drive.google.com/drive/folders/1bC1jdUgeLmmV8sokYLxDbcRxxzTUVJB->). Під час зустрічі 4, здобувачі вищої освіти ОНП «Менеджмент» висловили задоволеність від можливостей міжнародної академічної спільноти.

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

Наукові керівники здобувачів даної ОНП (Гончаренко І.В та Котикова О.І.) є активними дослідниками, що підтверджується наступними фактами. Гончаренко І.В. – д.е.н., проф., за останні 5 років: має наукові публікації у періодичних виданнях, які включені до наукометричних баз, рекомендованих МОН, зокрема Web of Science Core Collection; у наукових фахових виданнях України; видану монографію; під її керівництвом захищені 3 дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук; прийняла участь програмі ERASMUS + project MILETUS (Students Mobility Capacity Building in Education in Ukraine and Serbia), Project reference number – 574050-EPP-2016-1-DE-EPPKA2-SVHE-SP; є науковим керівником ініціативної тематики: «Організаційно-економічні засоби формування та розвитку потенціалу суб'єктів господарювання сільських територій України» (номер державної реєстрації 0113U002422); член редакційної колегії наукового журналу «Вісник аграрної науки Причорномор'я» (наукове фахове видання); член спеціалізованої вченої ради в МНАУ, постійно підвищує кваліфікацію та ін. <https://drive.google.com/drive/folders/1bC1jdUgeLmmV8sokYLxDbcRxxzTUVJB-> Котикова О.І. – д.е.н., проф., за

останні 5 років : має наукові публікації у періодичних виданнях, які включені до наукометричних баз, рекомендованих МОН, зокрема Scopus або Web of Science Core Collection; наукові публікації у наукових фахових виданнях України; в наявності видані навчальні посібники та монографії; є координатором проекту Erasmus+ Jean Monnet Support to Associations “The European experience of forming a food security system based on principles of sustainable agricultural land use development”, номер проекту: 611556-EPP-1-2019-1-UA-EPPJMO-SUPPA (грантова угода № – 2019-1581/001-001), строки реалізації 01.09.2019-31.08.2022; експерт NAQA зі спеціальності 073 Менеджмент (від 28.01.2020 року); виконувала функції наукового керівника 6 наукових тем; є членом редакційної колегії 2 фахових наукових видань України категорії «Б»; редакційної колегії іноземних наукових видань: Economics, Law and Policy (Los Angeles, CA, United States); Journal of Economics and Management Sciences (NEW YORK, NY, United States); член постійної спеціалізованої вченої ради Д 38.806.01 у МНАУ; має свідоцтва про реєстрацію авторського права на твір; постійно проводить наукове консультування установ, підприємств, організацій; є розробником 4 грантових проєктів Erasmus+ Jean Monnet Jean Monnet Centres of Excellence (586725-EPP-1-2017-1-UA-EPPJMO-CoE, 599481-EPP-1-2018-1-UA-EPPJMO-CoE, 609142-EPP-1-2019-1-UA-EPPJMO-CoE, 621133-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-CoE) та 3 грантових проєктів Erasmus+ Jean Monnet Module (609145-EPP-1-2019-1-UA-EPPJMO-MODULE, 620820-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-MODULE, 620491-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-MODULE); постійно підвищує кваліфікацію, у т.ч. у формі стажування за кордоном та ін. <https://drive.google.com/drive/folders/1bC1jdUgeLmmV8sokYLxDbcRxxzTUVJB->

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

У МНАУ дує політика академічної доброчесності, що підтверджено шляхом інтерв'ювання аспірантів та представників ЗВО. Всі статті та тези, що подаються до фахових видань проходять перевірку на антиплагіат. Також дану перевірку проходять і дисертаційні роботи та монографії. Дані слова знаходять своє свою підтвердження і в нормативно-правовій базі ЗВО, а саме у кодексі академічної доброчесності МНАУ <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/260.pdf>, положенні про систему забезпечення якості освітньої діяльності у МНАУ <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/273.pdf> У процесі опитування фокус-груп було підтверджено, використання онлайн-сервіси Unicheck <https://unicheck.com/>, для перевірки наукових доробків здобувачів на унікальність. Для уникнення зловживань всі кваліфікаційні роботи здобувачів розміщуються у публічному доступі на веб-сайті ЗВО <https://www.mnau.edu.ua/spec-vchen-rad/d-38-806-01/ogoloshennya> За словами здобувачів, роботи, що вони вже подавали були повністю авторськими, тому проблем із системами антиплагіату у них не виникало. На думку експертної групи важливе роли у цьому могли мати превентивні заходи, у популяризації доброчесності та ознайомлення з методами виявлення недоброчесності.

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

Відповідність змісту ОНП «Менеджмент» науковим інтересам здобувачів вищої освіти засвідчує наявність у структурі програми обов'язкових (нормативних) та вибірових навчальних дисциплін, також забезпечується оволодіння здобувачами вищої освіти ОНП «Менеджмент» викладацької та дослідницької компетентностей. МНАУ створює можливості долучення здобувачів вищої освіти до міжнародної академічної спільноти через дослідницьку діяльність наукових керівників на міжнародному рівні. Наявний кадровий потенціал забезпечує ефективне функціонування ОНП Наукові керівники здобувачів даної ОНП є активними дослідниками, які мають публікації дотичні до напрямку (тематиці) дослідження здобувачів даної ОНП, що підтверджується наступними фактами. ЗВО має можливість створення разових Спеціалізованих рад за напрямами досліджень здобувачів третього (PhD) рівня. В університеті існують сталі традиції підготовки кадрів вищої кваліфікації. При ЗВО функціонує Спеціалізована вчена рада за 3 спеціальностями та 2 профільних фахових видання Для здобувачів створені належні умови щодо індивідуальної траєкторії навчання, для проведення наукових досліджень, для міжнародної наукової співпраці, залучення наукових керівників та здобувачів до участі у міжнародних наукових проєктах, конференціях, семінарах, публікаціях.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

Розширювати та поширювати можливості долучення здобувачів вищої освіти до міжнародної академічної спільноти у МНАУ шляхом залучення більшості здобувачів вищої освіти ОНП «Менеджмент».

Рівень відповідності Критерію 10.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

ОНП має достатній рівень узгодженості з якісними характеристиками за підкритеріями критерію 10. Враховуючи комплексний підхід в оцінюванні, релевантність фактів їх контексту ОНП та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 8.

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	A
Критерій 10. Навчання через дослідження	B

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Маслак Ольга Іванівна

Члени експертної групи

Пирог Ольга Володимирівна

Орлик Михайло Васильович